

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomantky: Zuzana Machatová

Téma a rozsah práce: Taktika překonávání lživé výpovědi (73 stran)

Datum odevzdání práce: 26.3.2014

Diplomantka si pro svou práci zvolila téma taktiky překonávání lživé výpovědi. Ačkoliv je výslech jedním z nejstarších a nejtradičnějších metod kriminalistické praxe, nejedná se o téma neaktuální, ba naopak. I v současném trestním řízení, ve kterém se stále častěji prosazují nové technologie a metody, představuje výslech jeden z nejvýznamnějších důkazních prostředků, bez kterého by nebylo možné drtivou většinu pachatelů usvědčit. Na druhou stranu značná subjektivita tohoto druhu důkazního prostředku (jak na straně vyslychaného, tak i vyslychajícího) způsobuje, že výsledkem získaná výpověď nemusí odrážet objektivní realitu. To se stává zejména v případech, kdy vyslychaný z nejrůznějších důvodů nechce vypovídat pravdivě. Proto je autorkou zvolené téma stále velmi aktuální, neboť (jak sama autorka v práci uvádí), prozatím nebyla vyvinuta žádná technologie, která by zcela bezchybně dokázala nejen lživou výpověď odhalit, ale i ji objektivizovat.

Autorka v diplomové práci prokázala dostatečné teoretické znalosti jak z hlediska samotné kriminalistiky, tak i trestního práva procesního (až na níže uvedenou výjimku). To je patrné zejména v pojednání o kapciózních a sugestivních otázkách při výslechu či u jejího výkladu o kontroverzních psychologických metodách odhalení lživé výpovědi. Diplomantka rovněž prokázala dostatečnou orientaci v odpovídajících materiálech a dokázala oddělit pro její práci podstatné zdroje od těch nepodstatných. Při vytváření své práce autorka používala standardních vědeckých metod typických pro danou problematiku. Navíc pro své empirické poznatky využívala i metody řízeného rozhovoru, což lze jedině kvitovat.

Autorka si hned v úvodu vytyčila za cíl předložit čtenáři průřezový náhled do problematiky lživého výslechu a metod jeho překonávání. Tohoto úkolu se chopila poměrně zdařile a je možné konstatovat, že ve své práci stanovených cílů dosáhla samostatně a způsobem, který odpovídá základním požadavkům na obdobný druh vědecké práce.

Předložená práce splňuje po formální stránce všechny požadavky. Celkově je vypracována na 73 stranách, přičemž vlastní text včetně úvodu a závěru obsahuje 63 stran. Nechybí abstrakt v českém a německém jazyce i seznam klíčových slov. Text sám je přehledně strukturován do 9 kapitol (přičemž jsou jako 1. a 9. kapitola netradičně označeny i úvod a závěr), které se dále člení na jednotlivé podkapitoly. První dvě kapitoly (v práci označené jako druhá a třetí) vymezují pojem výslechu, a to z hlediska různých vědních oborů (kriminalistika, právo, psychologie) v trestním řádu, a lživé výpovědi. Následuje výklad o standardním průběhu výslechu, přičemž autorka neopomíná ani případy, kdy obviněný odmítne vypovídat. Nejrozsáhlejší část práce se pak věnuje přímo taktikám k překonání lživé výpovědi, jejich jednotlivým nástrojům a technikám i fyziodetekčnímu vyšetření. Konečně se autorka zabývá i nejčastějším problémem, kterým musí současná policejní praxe čelit ve vztahu k lživým výpovědím. Diplomantka tak pro svou práci zvolila logickou strukturu, která čtenáři pomáhá v dobré orientaci v práci. Autorka při svém výkladu postupuje od obecného ke konkrétnímu, což napomáhá lepšímu pochopení ze strany čtenáře.

Autorka s ohledem na zvolené téma zvolila sice poněkud omezený, avšak ve výsledku dostatečný okruh pramenů; přesto však by práci více slušel poněkud větší počet zahraničních

zdrojů, a to tím spíše (autorka použila pouze jeden), že se jedná o téma, které není výlučně omezeno na českou národní úroveň. Autorka rovněž mohla využít i některé odborné články v tištěných časopisech a sbornících a nikoliv pouze ty elektronické, i když v dnešní době je relevance některých elektronických pramenů na stejné úrovni jako u publikací tištěných.

Autorka správně v práci rozlišuje mezi citací a parafrází. Na druhou stranu diplomantka nepostupuje v souladu s citační normou fakulty v případě odkazů na internetové zdroje, u kterých neuvádí kromě kompletní webové adresy také datum a čas zobrazení, což je u tohoto poměrně nestálého druhu informačního zdroje nezbytné pro jeho identifikaci. Přehlednosti odkazů na prameny práce by také prospělo využívání citačních zkratk (např. *ibid.*, *op.cit.*).

Hloubka autorkou provedené analýzy tématu výsledku a metod překonávání lživé výpovědi se jeví s ohledem na rozsah práce jako dostačující; na druhou stranu však autorka jakoby opomíjí, že výslech není vždy prováděn pouze policejními orgány, ale nezbytně také (a někdy pouze) soudy, popř. jinými subjekty v řízení před soudem. Vyzdvihnout však lze autorčinu sympatickou snahu připojit k teoretickým vědomostem načerpaným z literatury také postřehy a poznatky z praxe, které organicky včleňuje do svého výkladu. Úroveň práce rovněž zvyšuje, že autorka k využívaným pramenům přistupuje kriticky a někdy s nimi sama polemizuje. Rovněž se neobává k problematičtým otázkám zaujmout svůj vlastní názor, který se snaží podpořit vlastními či převzatými argumenty. Autorský text diplomantky je poměrně čtivý, na dostatečné stylistické úrovni. Práce netrpí přehnaně velkým množstvím gramatických chyb a překlepů, i když se v ní nacházejí (autorka např. občas neodděluje odkaz na poznámku pod čarou mezerou, stejně jako neodděluje mezerou „§“, což bývá v právních textech (ale i zákonech) obvyklé).

Oponent má nad rámec výše uvedeného k předložené práci tyto konkrétní poznámky a připomínky:

Autorka několikrát (např. na str. 9) v práci nepřesně uvádí, že v případě, že by otázky pokládané vyslychanému nebyly v souladu se zákonným výsledkem, mohly by proti nim oprávněné osoby podat „stížnost“. Ta je však v trestním řízení řádným opravným prostředkem proti usnesení, tedy rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení. Proti takovým otázkám je možné podat spíše „námitku“.

Na str. 10 a 64 a násl. autorka nesprávně uvádí, že úřední záznam o podání vysvětlení nemůže být využit jako důkazní prostředek. Již delší dobu lze takový záznam číst jako důkaz ve zjednodušeném řízení před samosoudcem (se souhlasem stran); poměrně nově lze tyto záznamy se souhlasem stran číst i v hlavním líčení (srov. § 211 odst. 6 tr.ř.).

Výše uvedená pochybení a připomínky nemohou podstatným způsobem snížit jinak dobrou úroveň práce.

Z toho důvodu doporučuji předloženou práci k obhajobě.

Při ústní obhajobě by diplomantka měla zodpovědět tuto otázku:

Čím je omezeno „právo obviněného beztrestně lhát“, o kterém autorka hovoří na str. 9?

V případě úspěšné obhajoby navrhuju práci hodnotit klasifikačním stupněm: 2

V Praze dne: 16.5.2014

JUDr. Jiří Krupička, Ph.D.,
v.r.
oponent diplomové práce